''દેવાંગ ઈઝ સો હેન્ડસમ, હાઉ આઈ કેન નોટ ફોલ ઇન લવ વિથ હિમ? ઓહ કમ ઓન, સૌમિલ! મુજે ઓર દેવાંગ કો માફ ભી કર દો. સી આઇ નો દેવાંગ લવ્સ યુ એન્ડ આઈ લવ હિમ.'' વેરોનિકા મૂળ દિલ્લીની હતી પણ સાત વર્ષની હતી ત્યારથી કેનેડામાં રહે છે. એની ભાષા સમજવી થોડી અઘરી છે.

સૌમિલ હજી થોડો આઘાતમાં જ હતો. એ દેવાંગનો હાથ પકડીને સાઈડમાં લઈ ગયો.

''ભાઈ, આ બધુ શું છે? કોણ છે આ કાર્ટૂન?'' સૌમિલે સતત પોતાની જાતને કાચમાં જોઈને સવાર્યા કરતી વેરોનિકા સામે જોઈને પૂછ્યું.

''કહ્યું તો ખરા એણે અને મે પણ. તારી ભાભી છે.'' દેવાંગ વેરોનિકાને ફ્લાયિંગ કિસ આપતા બોલતો હતો.

''એ આ બધા લવરીયાવેડા બંધ કર. આ કાર્ટૂન ખરેખર તને પ્રેમ કરે છે? ભાઈ, આમ જો! તને જો અને એને જો. આ કચો મેળ છે? સાચું કહું છું, ભાઈ આ છોકરી રહેવા દે. આમાં મારૂ મન નથી માનતું.'' સૌમિલ વેરોનિકાની હાજરીથી અકળાતો હતો.

દેવાંગ મનોમન હસતો હતો. એ જાણતો હતો કે એ શું કરી રહ્યો છે.

''ઊભો રે, એની સામે જ કહે.. વીરૂ બેબી..'' દેવાંગે વેરોનિકાને પ્રેમથી બોલાવી.

વીરૂબેબી સાંભળીને સૌમિલ જે પાણી પીતો હતો ઇનો કોગળો થઈ ગયો. ઓતરાઈ ગયું.

''શું કહ્યું તે એને?'' સૌમિલને હસવું આવતું હતું. ''વીરૂબેબી કેમ?'' દેવાંગ પણ અંદર અંદર હસતો હતો.

બંનેની વાત ચાલતી હતી ત્યાં હાથમાં લિપસ્ટિક લઈને વેરોનિકા આવી અને દેવાંગનો હાથ હાથમાં લઈને સૌમિલ સામે ઊભી રહી.

''યસ માય દેવું બાબુ. યુ કોલ્ડ મી?''

દેવું બાબુ સાંભળીને તો સૌમિલથી કંટ્રોલ ના થયો એ ખડખડાટ હસી પડ્યો. માંડ માંડ હસવાનું કંટ્રોલ કર્યું.

''આ કેવો પ્રેમ છે? પેલો નિબ્બા નિબ્બીવાળો? આ શું છે? વીરૂ બેબી અને દેવું બાબુ? સિરિયસલી?'' સૌમિલનું હસવાનું બંધ જ નહોતું થતું.

દેવાંગ આ દ્રશ્ય ઘણા મહિને જોઈ રહ્યો હતો. એનો જિગરી આજે ખુલ્લીને હસી રહ્યો હતો. દેવાંગની આંખોના ખૂણા ભીના થઈ ગયા. દેવાંગ સૌમિલને ભેટી ગયો. સૌમિલ કશું સમજી ના શક્યો. આ બીજી બધી વાતથી અજાણ વેરોનિકા પણ રડવા જેવી થઈ ગઈ. દેવાંગ થોડો સ્વસ્થ થયો ત્યાં એની નજર વેરોનિકા પર પડી.

''અરે બાપ રે. આ કોણ છે?'' દેવાંગને મસ્તી સુજી.

''દેવું બાબુ, ઇટ્સ મી. યોર વીરૂ બેબી. એસે કેસે આપ બોલ સકતે હો?" વેરોનિકાએ મોઢું ચડાવ્યું.

સૌમિલને એમ પણ આ કાર્ટૂનનું મોઢું નહોતું ગમતું એમાં એણે મોઢું ચડાવ્યું ત્યાં તો એ વધારે ભયાનક લાગતી હતી.

''વીરૂ બેબી..''

''એ બસ બસ, બેય બાબા બેબી બંધ કરો.'' સૌમિલ થોડો ગંભીર થયો. ''દેવાંગ, આને અત્યારે જવાનું કહી દે. મારે તારી સાથે એકલામાં વાત

''પણ વીરૂબેબીને એમ તો મારે કેમ કહેવું?'' દેવાંગ એની મોજમાં

''તારી વીરૂબેબીને હું કાઢું કે તું કાઢીશ?" સૌમિલ બરાબરનો

દેવાંગ પરિસ્થિતી સમજી ગયો. એ વેરોનિકાને સાઈડમાં લઈ ગયો અને જવા માટે મનાવી લીધી.

''બાય, માય વીરૂબેબી. આઇ એમ ગોન્ન મિસ યુ. આઇ લવ યુ.''

''ઓ! મેરા દેવું બાબુ. આઈ મિસ યુ મોર. ટેક કેર એન્ડ આઈ લવ યુ ટુ. બાય. હેય, સોમુ, બાય એન્ડ ટેક અ ચીલ પિલ બ્રો.'' વેરોનિકા છેલ્લા જતાં જતાં સિક્સ મારતી ગઈ.

સૌમિલને સોમુ કહ્યું એ સાંભળીને દેવાંગ મોટેથી હસ્યો પણ

સૌમિલની ગુસ્સાથી ભરેલી આંખો જોઈ ચૂપ થઈ ગયો.

''સોમુ! રિયલી? એન્ડ આ શું? ટેક અ ચીલ પિલ બ્રો! આ કાર્ટૂન ક્યાં ભટકાયું તને, ભાઈ?'' વેરોનિકાના ગયા પછી સૌમિલની અકળામણ થોડી ઓછી થઈ.

''ફેકબુકમાંથી. એક મહિના ચેટ કરી. પછી નંબર લીધો. વાતો કરી. ભાઈ, આટલી તો ક્ચૂટ છે!'' દેવાંગે વાત ઉપજાવી કાઢી.

''ક્ચૂટ! ક્ચૂટ તો ગલૂડિયા પણ હોય! તો શું તું એની સાથે આખી જિંદગી

''જો મે તારા બધા પ્રેમ પ્રકરણમાં સાથ આપ્યો છે ને! તો પછી તું મારી સાથે આવું કેમ કરે?"

''પણ દેવાંગ, આ કાર્ટૂન?''

''એ ભલે જેવી હોય એવી. આઈ લવ હર. અને હા આ તને જે કાર્ટૂન લાગે છે એણે તને ચીયર અપ કરવા આજે સાંજે એક ક્લબમાં પાર્ટી રાખી

છે."

લેખક - સુનિલ ગોહિલ

''મારે એની કાર્ટૂન જેવી પાર્ટીમાં જવું જ નથી.''

''સૌમિલ, મારા માટે પણ નહીં આવે?''

''કર્યું ચાલુ કર્યું ઈમોશનલ બ્લેકમેલ, તું અને આ તારી વીરૂબેબી બેય સરખા છો. કહી દે જે એ કાર્ટૂનને કે આવી જઈશ.''

''યે હુઈ ના બાત! આઈ લવ યુ સોમુ બેબી.'' દેવાંગે સૌમિલને ગાલ પર ચૂમી લીધું.

''જા ને વાયડા, તારી વીરૂબેબીને કર આ બધુ. મને નહીં.'' ''તને પણ મારી સોમુ બેબી, જો તારા માટે સંદીપ પૂજારાની એક ગઝલ

ગાવ. દાદ દેજે હો."

કોઈ જળને તરસતી માછલીને જળ મળે એમ જ, મને જોતાં જ તું વળગી પડે મારા ગળે, એમ જ!

કદી ગુસ્સો કરું તો પણ મને તું સાંભળી લે છે,

કોઈ સત્સંગી પાક્કો સંતવાણી સાંભળે એમ જ!

તને જોતા જ કેવો પાણી પાણી થઈ જઉં છું હું તું મારામાં ભળે છે બર્ફ એમાં ઓગળે એમ જ!

રિસાઈ જાય મારાથી છતાં મારી તરફ આવે,

દડો દીવાલને અથડાઈને પાછો વળે એમ જ!

નથી તું ચાંદ તોયે રોશની તારી ફળી તો છે, અમાસી રાતને જેવી રીતે તારા ફળે એમ જ!

આ ગઝલ સાંભળીને સૌમિલને મજા આવી. એના ચહેરા પર થોડું સૂકુન દેખાયું. દેવાંગને આ જોઈને થોડી નિરાંત થઈ કે એનો મિત્ર ફરી નોર્મલ થઈ રહ્યો છે.

સાંજ પડી બન્ને મિત્રો વેરોનિકાએ રાખેલી પાર્ટીમાં તૈયાર થઈને પહોચ્યા. વેરોનિકા એની આદત મુજબ અતરંગી તૈયાર થયેલી હતી. સૌમિલનું મોઢું ફરી ચડી ગયું. એને કોણ જાણે પણ વેરોનિકા પસંદ નહોતી આવતી. વેરોનિકાએ બન્નેને હગ કરી અંદર લઈ આવી. ડી. જેમાં ઢીક ચીક ઢીક ચીક સંગીત વાગતું હતું જે સૌમિલના કાનને જરા પણ પસંદ નહોતું આવતું. વેરોનિકા અને દેવાંગ તો ડાન્સ ફ્લોર પર ડાન્સ કરવા જતાં રહ્યા.

સૌમિલે બાર કાઉન્ટર પર જઈને બીયરનો ઓર્ડર કર્યો. બીયર પીતા પીતા એ દેવાંગ અને વેરોનિકાને જોતો હતો અને મનમાં વિચારતો હતો કે આ દેવાંગ

માહેશ્વરી

હાથો માં

શિવજીની શક્તિ છે, જેનો

રંગ ગોરો છે અને તેના

વાળમાં ચંદ્રમા બિરાજે છે.

તેમનું વાહન નંદી, ચાર

અક્ષમલા, ખડગ અને એક

હાથમાં અભય મુદ્રા છે.

બતાવવામાં આવ્યા છે જે

ત્રિશૂળ,

આ વેરોનિકામાં ક્યાં ફસાઈ ગયો. આ બધા વિચારોમાં અચાનક ડી.જે વાગતું બંધ થયું અને સૌમિલ વિચારોમાંથી બહાર આવ્યો.

ડી.જે એ જાહેરાત કરીઃ ''હેય ઓલ યુ પોએટ્રિ લવર, હિયર ઈઝ યોર ટાઈમ ટૂ હિયર પોએટ્રિ.''

સૌમિલને આ સાંભળીને આનંદ થયો કે ચાલો આજે આ પ્રકારના ક્લબમાં કવિતા સાંભળવા મળશે. ભલે ઇંગ્લિશ તો ઇંગ્લિશ.

''પ્લીઝ ગિવ અ હ્યૂજ રાઉન્ડ ઓફ પ્લોઝ ફોર અવર પોએટ, મિસ મહેક."

સૌમિલ બીયર પીતો પીતો અટકી ગયો. મહેક! મહેકનું નામ? શું એ એ જ મહેક હશે? સૌમિલની નજર સ્ટેજ પાસે ચોંટી ગઈ. થોડીવારમાં એક છોકરી સ્ટેજ પર આવી, ડિસ્કો લાઇટમાં ચહેરો સરખો દેખતો નહોતો. એ છોકરીએ કવિતા શરૂ કરીઃ

દાવો અમારા પ્રેમનો બદલા વિના નથી, આ એવી 'હા' છે, જેમાં તમારીય 'ના' નથી.

સંજોગથી વિવશ છો એ સુંદર દલીલ છે, ચાલો મને કબૂલ તમે બેવફા નથી.

માંગુ છું એવું કંઈ કે કરે એ વિચારણા, જલદી કબૂલ થાય એ મારી દુઆ નથી.

લાખો વિલાસ મારા છતાં કેવી વાત છે? લાગે છે કોઈવાર કશામાં મજા નથી.

બેઠો છું તારી રાહમાં એવી નિરાંતથી,

જાણે કોઈ કહે મને તારી તમા નથી. સારું છે તારું રૂપ છવાયું છે ચોતરફ,

મારી નજરને ક્ચાંય કશૌ સ્થિરતા નથી. એમાં કશી ફરજ ન સમજની જરૂર છે,

જ્યાં ઓ 'મરીઝ' દર્દ નથી, એકતા નથી.

ટૂડે'સ પોયમ ઈઝ ઓફ ગુજરાતી પોએટ મરીઝ. અને આ પોયમ મારા દિલની બહુ જ નજીક છે. હું મહેક આપનો આભાર માનું છું કે તમે મારી આ કવિતા સાંભળી.

સૌમિલે આખી કવિતા સાંભળી, ડિસ્કો લાઇટમાંથી એ છોકરી બહાર નીકળી. સૌમિલે સરખી રીતે જોયું તો એ છોકરી બીજી કોઈ નહીં એની મહેક

સપ્તમાવુકા

સપ્તમાતુકા એ મા ભગવતીના દૈવી સ્વરૂપ છે, જેઓનો પ્રાદુર્ભાવ શુંભ નિશુંભના વધ માટે પ્રમુખ દેવતાઓના શરીરમાંથી થયો હતો, જેનું વિસ્તૃત વર્ણન દુર્ગા સપ્તશતીમાં જોવા મળે છે. આ માતૃકાઓના નામ બ્રહ્માણી, વૈષ્ણવી, માહેશ્વરી, વારાહી, નારસિમ્હી, એન્દ્રી, કૌમારી છે. અમુક જગ્યાએ અષ્ટમાતૃકાઓનો પણ ઉલ્લેખ જોવા મળે છે, જેમાં ઘણા લોકો ગણેશજીની શક્તિ વિનાયકી અને અમુક લોકો શબવાહના ચામુંડાને સ્થાન આપે છે.

આજે આપણે આ સપ્ત મતૃકાઓ વિશે વાત કરીશું. માર્કંડેય પુરાણમાં વર્ણન છે કે દેવી ચંડિકાને યુદ્ધમાં મદદ કરવા માટે સપ્તમાતૃકાઓનો પ્રાદુર્ભાવ થયો હતો. ત્યારબાદ આ સપ્તમાતૃકાઓ દેવી ચંડિકામાં સમાવી ગઈ. આ સપ્તમાતૃકાઓની મદદથી દેવીએ શુંભ નિશુંભનો વધ કર્યો. આ સાત દેવીઓ જરૂર પડે અને આવાહન થવા પર તેમના પતિના વાહનો અને શસ્ત્રો સાથે પ્રગટ થાય છે : ×યસ્ય દેવસ્ય યત્રૂપં યથભૂષણ અને સફ્રેદ વસ્તુઓનો ઉપયોગ થાય છે. વાહનમ્ ?×.

શરીરના અલગ અલગ અંગોનું રક્ષણ કરે છે. બ્રહ્માણી ત્વચાનું, મહેશ્વરી લોહીનું, કૌમારી સ્નાયુઓનું, વૈષ્ણવી અસ્થિનું, એન્દ્રી મજ્જાનું અને ચામુંડા વીર્યનું રક્ષણ કરે

છે. આ સપ્ત માતૃકાઓ જ સપ્તદ્વિપની સપ્ત ચંડિકા તરીકે છે. ઓળખાય છે.

બ્રહ્માણી એ બ્રહ્માજીની શક્તિ છે. બ્રહ્માણી માતાજીનો રંગ સુવર્ણ છે અને તેના ચાર માથા અને ચાર હાથ છે. એક હાથ વરદ મુદ્રામા છે, બીજા હાથમા માળા, ત્રીજા હાથમાં કમંડળ પાત્ર છે અને ચોથા હાથમાં વેદ છે. તેમનું વાહન હંસ છે. બ્રહ્માણી મુખ્યત્વે કુંભાર અને પ્રજાપતિ લોકોની કુળદેવી

તરીકે પૂજાય છે. એ સિવાય ઘણા ગુજરાતી સમાજમાં મા બ્રહ્માણી કુળદેવી તરીકે પૂજાય છે. બ્રહ્માણી એક સાત્વિક દેવી છે, જેના પૂજનમાં સફેદ વસ્ત્ર

દેવી વૈષ્ણવી શ્રીહરિ નારાયણની શક્તિ છે, જેનો રંગ 🛮 વરદ મુદ્રામાં છે. વરાહ પુરાણ અનુસાર આ માતૃકાઓ નીચે મુજબ શ્યામ અને સ્વરૂપ સૌમ્ય છે. શરીર પર તેમણે દિવ્ય આભૂષણો અને વનમાલા પહેરેલી છે. તેના બે હાથમાં શંખ ??અને ચક્ર છે, જ્યારે ત્રીજો હાથ વરદમુદ્રામાં છે અને ચોથા હાથમાં ગદા છે. શ્રીવિષ્ણુની જેમ તેમની સવારી પણ ગરુડ

વર્શન કરે છે. માથા અને દસ હાથ છે. તેમનું વાહન મોર છે. તેમના હાથમાં ત્રિશૂળ અને દંડ છે. તેમના બે હાથ અભય અને

દેવી વારાહી ધૂમ્રવર્શીય અને વિષ્ણુના વરાહ અવતારની જેમ, વરાહનો ચહેરો અને ધડ મનુષ્યનું છે. વરાહ પુરાણ અનુસાર તેમની ચતુર્ભુજી મૂર્તિનું વર્ણન છે,

જેમાં તે દંડ, ખેટક અને પાશ ધરાવે છે. તેમના વાહનના રૂપમાં ક્યાંક મેષ અને ક્યાંક ભેંસનું નિશાન છે.

એન્દ્રી અથવા ઈન્દ્રાણીનો રંગ સોનેરી લાલ છે અને તે તેમના વાહન ઐરાવત પર બેઠેલા છે. તેના બે હાથ અનુક્રમે અભય અને વરદ મુદ્રામાં છે અને ત્રીજા હાથમાં વજ શસ્ત્રના રૂપમાં છે અને ચોથા હાથમાં તીર છે.

દેવી નરસિંહીનો ચહેરો સિંહનો છે અને ધડ તેમના અમુક સ્વરૂપમાં માનવનું છે. તે વિષ્ણુના નરસિંહ અવતારની શક્તિ છે. તેમના આઠ હાથમાં ચક્ર, ત્રિશૂળ, ડમરુ, નાગપાશ અને ખોપરી, ખડગ ધારણ કરેલા છે. અન્ય બે હાથ પંચમુખી શિવના સ્વરૂપનું વરદ મુદ્રા અને અભયમુદ્રા ધારણ કરેલા છે.

દેવી ચામુંડાનો વર્ષ રક્ત સમાન લાલ અને સ્વરૂપ દેવી કૌમારી એ કુમાર કાર્તિકેયની શક્તિ છે, જેને છ વિકરાળ છે. દેવીએ તેમના ગળામાં મુંડમાળા ધારણ કરેલી છે. માના દસ હાથોમાં અલગ અલગ આયુધો ધારણ કરેલા છે. તંત્રપથ અનુસાર ચામુંડા માતાનું વાહન શબ કે પ્રેતાત્મા દર્શાવવામાં આવ્યું છે. જો કે ગુજરાતમાં અને ભારતના ઘણા રાજ્યોમાં દેવીના વાહન તરીકે સિંહને દર્શાવવામાં આવે છે. ઘણી જગ્યાએ ચામુંડા માતાજીના દસ કે અઢાર હાથ (દેવી સપ્તશ્રુંગી, નાસિક) પણ દર્શાવવામાં આવે છે.

ઉછીનું માતૃત્વ.

આરુષ એટલે જાણે કામદેવનો અવતાર જ્યારે વંશિકા એટલે સાક્ષાત રતિ ધરતી પર ઉતરી હોય એવું લાગે. બંને વચ્ચે દોસ્તી અને પછી પ્રણયની શરૂઆત થઈ. રોમાન્સ ભર્યા એ દિવસો તો પલક મીંચીને ખોલે એમ પસાર થઈ ગયા. જોતજોતામાં લગ્નની રૂપાળી પ્રેમડોરમાં બંધાવાના દિવસ આવી પહોંચ્યાં. વડીલોની સમંતિ અને આશીર્વાદેથી બંને લગ્નના બંધને બંધાય ગયા. ×આરુ, મને હંમેશાં આમ જ પ્રેમ કરતો રહીશ ને? કદી જીવન સફરમાં અધવચાળે છોડીને જઈશ નહીં.× મધુરજનીની રાત્રે પિયુના બાહુપાશમાં બંધાતા વંશિકાએ કહ્યું હતું.

×જ્યાં સુધી મારા જીવમાં જીવ છે ત્યાં સુધી

કરતાં આરુષે વચન આપ્યું હતું.

વંશિકાને આજે સવારથી આરુષની યાદ અને આજે તો એ યાદ બની દિવાલ પર લટકી ગયો ઉદર પર હાથ ફેરવ્યો, ×બેટા, તારા પપ્પા નથી પણ પપ્પા.× એણે ઉદરમાં ઉછરી રહેલાં આરુષના અંશને જોતજોતામાં આરુષના અંશે ધરતી પર પગ

રાતે ન વધે એટલી દિવસે વધે. આરુશિ તો ચંદ્રની ખોટ ન સાલવા દીધી. કૉલેજમાં આરુશિની મુલાકાત અવતાર. આરુશિ અને મેઘાયુ વચ્ચે રોમાંચક

ભૂતકાળનું જાણે પુનરાવર્તન થઇ રહ્યું અને આરુશિ બહાર ગયાં હતાં. આવતી વખતે શકચતા ગુમાવી દીધી. એની માનસિક હાલત ખૂબ દેખાતો નહોતો. ડૉક્ટરની સલાહ હતી કે જો

અક્ષયની લેખિની શોભા મિસ્ત્રી

આવતી હતી. હજી તો વરસ પહેલાં જ પ્રિયતમે વચન આપ્યું હતું હતો. એની આંખ અનરાધાર વરસી પડી. એણે પોતાના ઉપસેલા હું તારી પડખે હંમેશાં રહીશ. હું જ તારી મમ્મી અને હું જ તારો કહ્યું.

તને કદી એકલી છોડીશ નહીં.× પ્રિયતમાના અધરને હળવું ચુંબન

માંડ્યા નામ પાડ્યું આરુશિ. દિવસે ન વધે એટલી રાતે વધે અને વધતી કળાની જેમ વધવા લાગી. વંશિકાએ એને આરુષાની જરાપણ મેઘાયુ સાથે થઈ. મેઘાયુ એટલે જાણે કામદેવનો બીજો

રોમાન્સની શરૂઆત થઇ. હતું. બંને લગ્નના બંધને બંધાયા. થોડા મહિના પછી મેઘાયુ એમની કારનો અકસ્માત થયો અને આરુશિએ માતા બનવાની

ખરાબ થઈ ગઈ. ખૂબ દવા કરવા છતાં કોઈ સુધારાનો અવકાશ એના ખોળામાં બાળક મૂકવામાં આવે તો કદાચ એની હાલત સુધરી શકે. ખૂબ વિચારને અંતે અનાથાશ્રમમાંથી એક બે દિવસનું બાળક લાવી એના ખોળામાં મૂકવામાં આવ્યું અને જાણે ચમત્કાર થયો. એ ઉછીના માતૃત્વે એની અસર

બતાવવા માંડી. ધીરે ધીરે આરુશિ સમજદારોની પંગતમાં બેસવા યોગ્ય થઈ ગઈ. એ નાનકડા બાળકની કિલકારીએ મેઘાયુ અને આરુશિના જીવનમાં ફરી રોમાન્સની રોમાંચક પળોનું નિર્માણ કર્યું. ઉછીનું માતૃત્વ સફળ નીવડ્યું હતું.

સોરાષ્ટ્ર છાયા

ઉનાળાની બપોર

ઉનાળાની બપોર પરસેવો પડે, માણસને તડકે થકવી નાખે,

ધોમધખતો તાપ ધગાવે જ્યારે, પાણીની વરાળ થઈ જતી લાગે,

વરસાદની ઠંડક મળી જાય જો, ધરતી પર લીલોતરી છવાઈ જાય

તરબૂચ અને કેરીનું શરબત મળે જ્યારે, લીંબુનું શરબત આવામાં અમૃત લાગે ત્યારે,

ભરબપોરે ઉનાળામાં વૃક્ષની નીચે બેસું, જીવનની સફરમાં શાંતિનો અનુભવ કરુ હું!

- પૂજા અનિલકુમાર પટેલ

થપાટ

સમજાય નહીં તો કુદરતની પડે વણબુદ્ધીવાન બને ચપળ, થકી થપાટ

આમતેમ મારી ફાંફાં, પડે જ્યારે થપાટ સઘળું વિસ્મૃત, બને સ્મૃત થકી

થપાટ ઈર્ષા, અદેખાઈએ લીધું સ્થાન વણ થપાટ

સર્વોએ લીધી વિદાયુ જીવનમાં, થકી થપાટ

ચાહવા મથું હું ઈશ તને વણ થપાટ મારો સર્વસ્વ તું, ન દે મુજને થપાટ

પૂજન કરૂં સ્વામિ તારૂં હું વણ થપાટ સંસાર પાર કરવા લગાવ મને થપાટ

- જે. એલ. જિકાદ્રા

ક્યાં ભાત પામી?

રંગ છાણી ઘાત પામી. કલ્પના કચાં ભાત પામી? સંઘર્ષોથી દાહ પામી, કલ્પના કચાં ભાત પામી?

રાહ ચાલી ના જ પ્હોંચી, ચાહ ઠાલી છેક વ્હેંચી , રાત જાગી વાદ પામી, કલ્પના કચાં ભાત પામી? શાન ભાને સાવ ભૂલી, વાત સાચી નાજ ખૂલી, હાય ગાજી રાગ પામી, કલ્પના ક્ચાં ભાત પામી?

આંગણાં છૂટ્યા જ દૂભી, માંગણાં ખૂટ્યા જ ચૂભી, સાવ હારી ભાર પામી, કલ્પના કચાં ભાત પામી? . છેક જૂકાણું જ ઝીલી, કોકિલા જીવાય ખીલી? આંખ દાબી જ્ઞાન પામી, કલ્પના કચાં ભાત પામી?

- કોકિલા રાજગોર

મંજિલ

રાખ મંજિલ પર જ નજર, ઉઠાવ કદમ ને શરૂ કર સફ્ટ્ર

હશે મન મક્કમ ને વિશ્વા મળી જ જશે સાચી ડગર

હશે મારગ સીધો મંજિલનો, મારગમાં આવશે કાંટા ને કંકર

નિશ્ચિત કરે છે કરમ જ તારા, પહોંચાડશે તને એ નીચે કે ઉપર.

સાચી હોય લગન જો મનમાં. સાથ આપે જ છે સદા ઈશ્વર.

જાગૃતિ ડી. વ્યાસ

ક विता

કાળા ભમ્મર કેશ, કેશની ઉલ્જન કવિતા, મીંઢળ,મહેંદી,પીઠી, નવેલી

દુલ્હન કવિતા. થોડા માં ઘણું, ઘણું સમજાવે

સમજાય તો. ટુંકી બહર , ટુંકી બહરનો ભાવ, ગહન કવિતા.

ક્ચારેક ખડખડાટ હાસ્ય તો ક્યારેક ઉદાસી, જેવા તેવાથી ઉકેલાય ના, અઘરો પ્રશ્ન કવિતા.

પુરાવો છે એની હયાતી, ને એની હાજરીનો, ડાળીએ ડાળીએ પાંદડે પાંદડે સ્પંદન કવિતા.

શ્વેત લિબાસ, નીરસ જીવન ને જવાબદારી, ઘરના એકાંત ખૂણે, વિધવાનું રુદન કવિતા.

- પ્રણવ ઝાંખર

रयना

કુદરત રાખે છે આપણા કર્મોનો હિસાબ, મળતો અહીંજ સારા-ખોટાં કર્મોનો હિસાબ.

દરેક રાખે છે અહીં ફકત પૈસાનો હિસાબ, ઈશ્વર રાખે છે આપણા બધાં / કર્મોનો હિસાબ.

જેવાં જેનાં કર્મો એવો નીકળતો હિસાબ,

ઈશ્વર એમનાં ચોપડે રાખેછે આપણો હિસાબ.

> સારા કર્મોનો અહીં મળતો નફામાં હિસાબ, ખોટાં કર્મોનો અહીંજ ચુકવવો પડશે હિસાબ.

જેવાં હોય છે કર્મો એવો નીકળતો હિસાબ, સારા-નરસા કર્મોનો થતો અહીં જ હિસાબ.

- ચિરાગ શર્મા

તારી વાત

તું યાદ ન કરે તો કંઈ નહીં, મારા દિલમાં તારી વાટ સજાવી રાખી છે,

આ રમતી આ નાનકડી આંખોમાં.

હજી તારી તલાશ છુપાવી રાખી છે,

શબ્દો થઈ ગયા છે કેક મૌન, આ મૌન શબ્દોમાં ફરિયાદ દબાવી રાખી છે,

> તું મળે કે ન મળે મુજને, બંધ હોઠોમાં તારી વાત દબાવી રાખી છે.

> રસ્તા થયા સઘળા અજાણ, અજાણ રસ્તે પણ નજરો લગાવી રાખી છે,

> > - वि४य परमार

શબ્દ સીષ્ટ રાજેશ્રી ઠુંમર 99139 75450

વાસ્તવિકતા

વાસ્તવિક વાતો ઘણાં ઓછા સ્વીકારે છે, પરાયાંની ભલાઈનું બહુ થોડા વિચારે છે.

સ્વાર્થ અને મતલબથી ભરપૂર સારી દુનિયા છે, ખીલેલું હોય મધુવન તો જ ભમરાઓ પધારે છે.

નથી કોઈ એવું જેણે કદી ના ઠોકરો ખાધી, ઠો કરો ખાઈને જે શીખે, તે બીજાને સુધારે છે.

> ભિખારી હોય કે રાજા, નથી પર કોઈ દુઃખોથી, દુઃખોમાં જે ખરો ઉતરે, તે જ બીજાને ઉગારે છે.

બનાવો મિત્રો એવા,જે મુસીબતોમાં કામ આવે. ફના થઈ જાય કિંતુ, મિત્રને જે પાર ઉતારે છે.

કવિ કરતાં અનુભવી સર્વ વાતે સવાયો છે, સુકાની હોય કાબેલ તો ડૂબતી નાવ તારે છે.

- યોગેશભાઈ આર જોશી

नवक्रत शिशु

કંઈક નવી આશા દિશા સહ જઈશ દુનિયામાં, મન હરખાયું કે જઇને જ આપીશ ખુશી મોરી માને.

છોડ આ બંધનથી હે ઈશ્વર જલ્દી તું મુક્ત કરી દે દુઃખથી હે ઈશ, જલ્દી મોરી માને.

કરી સહન અપાર વેદના મોરી\ માએ. મુજ તણું જોયું મુખડું ત્યારે મોરી માએ.

> પણ, લઇ આવ્યો હું બીમારી તણું ઘર, બદલી ગયું પલભરમાં જ મુખડું મોરી માનું.

દુઃખ ભૂલી પોતાનું, ભૂલી એક ઝાટકે ખુશી, લાગી રિઝવવા ઈશને કર રક્ષા મોરા શિશુની.

જોઈ રહ્યો લાચાર થઈ, કરી રહ્યો મહેસુસ, નહી ભૂલું ઉપકાર તણો બદલો,

ધન્ય તને મોરી મા. - રાજેશ્રી હુંમર

થોડો ઘણો તો ફરક મળશે!!

ક્યાંક ઉઝરડા તો ક્યાંક મલમ મળશે.

સંબંધે સંબંધે થોડો ઘણો તો ફરક મળશે!!

ક્યાંક અતિરેક તો ક્યાંક ઓછું

લાગણીએ લાગણીએ થોડો ઘણો તો ફરક મળશે!!

ક્યાંક ભીનું તો ક્યાંક કોરું મળશે,

નીતરતાં અને આલાલીલામાં થોડો ઘણો તો ફરક મળશે.

ક્યાંક કૃષ્ણ ભક્તિની કથા તો ક્યાંક લીલા મળશે, શ્રીકૃષ્ણને પામવામાં થોડો ઘણો તો ફરક મળશે!!

ક્યાંક આદિમ સંસ્કૃતિ તો ક્યાંક વેદ પુરાણ મળશે, ઇતિહાસને જાણવામાં થોડો ઘણો તો ફરક મળશે!!

- બીના નિલેશ પીઠડીયા

દિવસાંતે

દિવસાંતે જ્યારે સહુ વૃક્ષો સરવાળો માંડે, છેદાઈ ગયેલાં તરુઓનું

સમર્પણ ચોપડે માંડે. કપાયેલાં ભાંડુઓની જોઈને અવદશા,

વૃક્ષો આખી રાત તેનો શોક પાળે!

ઝાકળ-બિંદુ લાગે ભલે આપણે

વહેરાયેલાં વ્હાલાંની વ્યથાએ વૃક્ષો આંસુડાં પાડે ! ગુમાવ્યા છતાં વ્હાલાને, માનવ માટે જાત ઘસે છે! જીવન વૃક્ષોનું સહુને મોટો પાઠ શીખવે છે!

- ભગવતી પંચમતીયા

'દયા', એ સમસ્ત જીવોનું કલ્યાણ કરનાર એક દિવ્ય ભાવ છે. એ ધાર્મિકતા, માનવતા, સજ્જનતા અને પરમાર્થ એ ચારેય ગુણોની જનેતા છે.એટલે કે આ ગુણો જ સંસારરૂપી સાગરનાં જરુરી રસ અને કસ છે.

શ્રી તુલસીદાસજીએ કહ્યું છે કે, ×દયા ધર્મ કા મૂલ હૈ, પાપ મૂલ અભિમાના

તુલસી દયા ન છોડીએ, જબ લગ ઘટમેં પ્રાણ×II દયાને ધર્મનું મૂળ કહ્યું છે.

હૃદયમાં દયા હશે તો ધર્મ હશે.ધર્મ હશે ત્યાં આનંદ અને મંગળ થશે.

×યત્ર યોગેશ્વરઃ કૃષ્ણ, તત્ર પાર્થો ધનુર્ધરઃ! તત્ર શ્રી વિજયોભૃતિ, ધ્રુવા નીતિર્મતિ મમાા×

આ શ્રી મદ્દ ભગવદ્ ગીતાજીમાં શ્રી હરિનું શ્રી મુખી વચન છે.શ્રી કૃષ્ણ પોતે ધર્મનું સ્વરૂપ છે અને પાર્થ કર્મ કરતાં માનવ સમાજનું સ્વરૂપ છે. સારાંશ છે કે×ધર્મહશેત્યાંવિજયહશે.×

આ અનંતકોટી બ્રહ્માંડોનાં સર્જન, પાલન અને અંતે કલ્યાણનાં શુભ કાર્યોમાં પણ શ્રી હરિનાં હૈયામાં દયાભાવ જ સમાયેલાં છે. શ્રી પ્રભુને, 'દયામય', ''દયા નિધાન'', ×દયાના સાગર×, ×અકારણ કરુણા કરણ×, ×ભક્ત-વત્સલ×, એવાં દયાળુનાં અનેક બિરુદો ઋષિ, મુનિ, ભક્ત કવિઓએ આપ્યાં છે.

આપણાં ઋષિઓ,મુનિઓ, ભક્ત કવિઓનાં હૃદય દયાળુ હતાં. એટલે જ ત્યાં સાચો ધર્મ હતો અને એટલા જ માટે પ્રભુનાં સાક્ષાત્કાર કે મોક્ષ થયેલાંનાં અસંખ્ય દેષ્ટાંતો છે.

એ સત્ય છે કે , ×મનુષ્ય× સમાજનો એકમ છે×. સંસારમાં એક બીજાંનાં સહકાર અને સહયોગ વગર સમાજ વ્યવસ્થા શક્ય નથી.એટલે માનવ જીવન માટે મુળભુત જરૂરી તત્વ, 'દયાં' છે. . આપણાં ધર્મશાસ્ત્રોમાં સમસ્ત મનષ્યોને સમસ્ત જીવો માટે અખંડ દયાભાવ રાખવા વિશે ખૂબ જ કહ્યું છે અને હાલમાં પણ કહેવાઈ રહ્યું છે. પરંતુ એ દુ:ખદ

છે કે, આજીવન શિક્ષણ સાથે યથાર્થ સત્ય ધર્મ સંસ્કૃતિનાં પાન ભૂલાઈ ગયાં છે. એટલે સુકાં સંકુચિત હૃદયનો, સ્વાર્થી, દયાહીન થયેલો માનવ આજે ×હું અને મારું× એટલાં ટૂંકા વર્તુળો કરતો થયો છે, વર્તન પણ એવાં જ કરે છે. એનાં

સંક્રુચિત મન-હૃદયમાં દયા-ધર્મના ભાવનું યથાર્થ ભાન કે યોગ્ય સ્થાન નથી રહ્યું. એટલે સેવાભાવી, પરમાર્થી વગેરે એવી જીવ કલ્યાણની પ્રવૃત્તિઓ લુપ્ત થતી જાય છે. માનવીઓ ખોટી વાહ! વાહ! ક્ષણિક લાભ અને સ્વાર્થવૃત્તિમાં રચ્યાં-પચ્યાં રહે છે.

મૂળ ધર્મને પોતાને અનુકૂળ હોય તેવી વ્યાખ્યાઓ બનાવીસગવડિયો ધર્મ કરી પાડ્યો છે. ઘણાં અંચ્ય લોકો ઉપદેશો પણ આપતાં થયાં છે. મૂળ સનાતન ધર્મને દયાનાં મૂળની જરૂર છે પરંતુ, પોતાની જાતે ગોઠવી લીધેલ સગવડિયા ધર્મને દયાનાં મૂળની ક્યાં જરૂર છે? મનઘડંત અર્થઘટન કરી, સગવડિયા ધર્મના સહારા લઈને, મન સમાધાન કરે અને કરાવે છે. માનવીને દયા ભાવનું આચરણ કરી પૂણ્ય કમાવાની અમૂલ્ય

અને દુર્લભ તકો જરૂર મળતી હોય છે; તે અજ્ઞાન વશ અને મિથ્યાજ્ઞાન વશ ગુમાવ્યા જ કરે છે. એટલે જ સત્ય ધર્મએ ચીધેલા જીવનનાં સરળે રસ્તા બદલાઈ ગયા હોવાથી, અવાર-નવાર ચિત્ર-વિચિત્ર ઘટનાઓ ઘટે છે અને મૂળ વગરનાં વૃક્ષની જેમ માનવો ભાંગી પડે છે. પછી ભગવાનનો તો ક્યારેક ભાગ્યનો દોષ બતાવી પોતાને નિર્દોષ સાબિત કરવા નિષ્ફળ પ્રયાસો કર્યા કરે છે! અંતે મોંઘો મનુષ્ય જન્મ અફળ જાય અને

ફરીથી અનેક યોનીમાં જન્મ-મરણનાં ચક્કર ચાલુ રહે છે હા , એક વાત ખરેખર સત્ય જ છે કે, દરેક સમય, સંજોગો અનેસ્થળ જાણીને વિવેકબુદ્ધિ વાપરીને જ દયા દાખવવી જોઈએ.

એટલે ×મનુષ્ય જન્મની સાર્થકતા, ઈશ્વર પ્રાપ્તિ અને મોક્ષ પ્રાપ્તિમાં જ છે × એ બ્રહ્મવાકચમાં અખંડ શ્રધ્ધા રાખી પોતાનાં ધર્મને યથાર્થ-સત્ય રીતે શીખી, સમજીને સ્વભાવમાં જ દયાભાવ રાખી સત્કર્મ કરવાથી જરૂર ×સર્વમંગલ× થશે.

બદલાયેલા સમય સાથે ખુદને બદલો.....

હવે સમય બદલાયો છે. પહેલાં સ્ત્રીઓ માત્ર ઘર પરિવાર સાચવતી અને પુરુષ બહાર કામ કરવાં જતો પણ આજનાં બદલાયેલાં સમયમાં પુરુષની સાથે સાથે સ્ત્રીઓ પણ દરેક ક્ષેત્રમાં આગળ વધી છે. તેઓ ઘરની જવાબદારી, બાળકો સાથે સાથે બહારનાં કામ પણ સરસ રીતે નિભાવી જાણે છે. આજનાં સમયમાં સ્ત્રીઓ કમાતી થઈ તો તેઓ આર્થિક રીતે પગભર થઈ છે

જો તમારી પાસે એજ્યુકેશન, ઓફિસ કે કંપનીમાં જોબ કરી શકો ખૂબ ઓછું ભણેલી છે અથવા તેનાં કરવાં જાય તે પસંદ નથી તો આવી લેબલ લાગી જાય છે. આવી

જે સ્ત્રીઓ બહાર નોકરી ઓછું ભણેલી છે તો તે પણ પોતાનાં કોઈકે સાચું જ કહ્યું છે કે × જહાં

સ્ત્રીઓ માયાળું અને બાળકોને સારી રીતે સાચવી શકે છે. બાલમંદિર ખોલી શકો છો, અથવા થોડાં રમકડાં વસાવી લો. આમાં મેળવી શકશો. અમુક સ્ત્રીઓ કરવાં જય શકતી નથી તો તેઓ ઘરે જેમાં ખૂબ ઓછાં સમયમાં તમે

ડિગ્રી હોય તો તમે બહાર કોઈ પણ અમુક એવી સ્ત્રીઓ છે જે ઘર પરિવારને તે બહાર નોકરી સ્ત્રીઓ પર હાઉસ વાઈફન્ સ્ત્રીઓએ નિરાસ થવાની જરૂર

કરવા નથી જય શકતી કે પછી સપનાંઓ સાકાર કરી શકે છે. ચાહ, વહા રાહ.×

દયાવાળી હોય છે. પોતાનાં તો તમે ઘરે પણ એક નાનું પ્રી સ્કુલ ચલાવી શકો છો. બસ તમે ઘરે રહીને સારી આવક ભણેલી હોય છે પણ બહાર જોબ ટયુશન કલાક ચલાવી શકે છે. સારી એવી આવક મેળવી શકો

કોઈ નાનાં ગામમાં કે પછી શહેરમાં ઓછું ભણેલી સ્ત્રી હોય તો તેઓ ઘરેથી ટિફિન સર્વિસ ચલાવી શકે છે. અથવા ઘરે જ જાત જાતનાં સૂકાં નાસ્તાઓ બનાવી વેચી શકે છે. તમને પાર્લરનો શોખ હોય તો તેનાં કલાસ કરી તમે ઘરેથી બ્યુટી પાર્લર ચલાવી સારી એવી આવક મેળવી શકો છો. રમાબેન આવી જ એક આત્મ નિર્ભર સ્ત્રી છે, જે કોરોનોમા પતિની નોકરી જતી રહેતાં તેઓ ઘરેથી જ સૂકાં નાસ્તાઓ બનાવી વેચતાં હતાં. હવે રમાબેન બીજી આડોશ પાડોશની વીસ જેટલી સ્ત્રીઓ રાખી પોતાનો આ ધંધો ખૂબ સરસ રીતે સંભાળી અને સારી એવી આવક મેળવે છે.

આમ આજનાં આધુનિક સમયમાં, અને મોંઘવારીમાં સ્ત્રીઓ પણ પોતાની મહેનત અને આપસૂઝથી થોડીઘણી કમાણી કરી તેમનાં પરિવારને મદદરૂપ થાય અને સાથે સાથે પોતે પણ આત્મ નિર્ભર બની શકે છે. પોતે થોડું ઘણું કમાસે તો તેને પણ કોઈની પાસે હાથ લાંબો નહી કરવો પડે. ઘરનાં કામકાજ સાથે ફ્રી સમયમાં પોતાની અંદર પડેલી આવડતો અને શોખનો વિકાસ કરી દરેક સ્ત્રીઓ સ્વાવલંબી બની શકે છે.